

Läget i Stockholmsregionen 2020 – Uppföljning av RUF5 2050

Innehåll

Introduktion	3
Stockholmsregionen utvecklas positivt, men inte inom alla områden	4
Läget i Stockholmsregionen	4
Positiv utveckling för flera delmål, men.....	5
... för vissa delmål behöver utvecklingen vändas.....	5
Stockholmsregionen är en attraktiv region i världen.....	5
Stockholmsregionen bidrar till Agenda 2030.....	6
Utvecklingen under 2020	7
Det arbetas med de regionala prioriteringarna	7
Coronapandemin har lett till en avstannad utveckling.....	7
Stockholmsregionen behöver kraftsamla	9
Stärk kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare.....	10
Stärk Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning.....	11
Stärk Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft.....	13
Uppföljning av RUF5 2050	15
Uppfyllelse av delmålen	15
Stockholmsregionen i en internationell jämförelse	19
Stockholmsregionens utveckling i relation till Agenda 2030	23
Genomförande av de regionala prioriteringarna	26

Introduktion

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS 2050, är Stockholms läns regionplan (LS 2015-0084, 2018-0279) och regionala utvecklingsstrategi (RS 2019-0533). Att utvecklingen i Stockholmsregionen går i rätt riktning är avgörande för såväl Stockholmsregionen som för hela Sverige. Tillväxt- och regionplanenämnden följer årligen upp RUFSS 2050 och återrapporterar till Region Stockholms regionfullmäktige. Syftet är att ge en bild av Stockholmsregionens utveckling, hur regionens gemensamma arbete med att utveckla Stockholmsregionen går och kring vilka frågor Stockholmsregionen behöver kraftsamla för att uppnå regionala mål och ambitioner i enlighet med bland annat RUFSS 2050.

Uppföljningen bygger på såväl måluppfyllelse i RUFSS 2050 och Stockholmsregionens ställning i ett internationellt och europeiskt perspektiv, som hållbar utveckling i relation till Agenda 2030. Hur genomförandet av de regionala prioriteringarna i RUFSS 2050 går är också en viktig del av uppföljningen.

Utvecklingen av Stockholmsregionen är en långsiktig process där enstaka år blir en del i en större helhet. Delmålen utveckling går ofta långsamt, men till stor del i en positiv riktning. De flesta indikatorer för att följa delmålen har använts sedan 2010 i samband med uppföljningen av RUFSS 2010. Uppföljningen avser år 2019, därför visas utvecklingen till och med 2019 för en majoritet av indikatorerna. Stockholmsregionens långsiktiga utveckling påverkades 2020 av den oförutsedda coronapandemin. För att analysera den långsiktiga utvecklingen utifrån det aktuella läget inkluderas en framtidsanalys från hösten 2020 över regionens utveckling i förhållande till den pågående pandemins effekter.

2020 års uppföljning av RUFSS 2050, tillsammans med slutsatser från framtidsanalysen gällande coronapandemins effekter, visar att Region Stockholm och Stockholmsregionen gemensamt behöver prioritera de kommande åren. I kapitlet *Stockholmsregionen behöver kraftsamla* beskrivs tre kraftsamlingsområden som är nödvändiga att tackla för att gå stärkta ur krisen och hålla i arbetet med att nå Stockholmsregionens långsiktiga mål fram till 2030 och år 2050.

Rapporten inleds med en sammanfattning av hur utvecklingen sett ut i Stockholmsregionen fram till 2019, även hur det gått under 2020 med tanke på coronapandemin. Därefter beskrivs vilka kraftsamlingsområden som är nödvändiga. Rapporten avslutas med en genomgång av uppföljningen av RUFSS 2050.

Stockholmsregionen utvecklas positivt, men inte inom alla områden

Läget i Stockholmsregionen

Stockholmsregionen utvecklar sig både i positiv och negativ riktning i förhållande till vision, målen, regionala prioriteringar och ambitionerna vad gäller hållbar utveckling i RUF5 2050.

Uppföljningen visar att det finns många styrkor som skapar gynnsamma förutsättningar för att kunna ta sig an de utmaningar som Stockholmsregionen har generellt, och nu förstärkta i samband med coronapandemins effekter. Ingen aktör är ensam ansvarig eller har egen rådighet över Stockholmsregionens utveckling. Därför behöver regionens aktörer arbeta tillsammans för att driva på och skapa goda förutsättningar för regionens utveckling, bland annat genom att föra dialog med nationell nivå gällande nödvändiga lag- och regelförändringar.

Vid slutet av 2019 och därmed även i början av coronapandemin i mars 2020 hade Stockholmsregionen ett relativt starkt utgångsläge och ställning även i ett europeiskt perspektiv. Som tjänsteintensiv region har pandemins effekter slagit hårt mot Stockholmsregionens näringar, vilket har accentuerat flera av de frågor och utmaningar som lyfts fram i uppföljningar tidigare år. Sysselsättning framstår till exempel som en av de viktigaste frågorna för regionens aktörer att kraftsamla kring.

Tillväxt- och regionplanenämnden har tagit fram framtidsanalysen *Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19* (TRN 2020-0148) gällande risker och möjligheter för regionens näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster. I framtidsanalysen anges följande områden som särskilt viktiga att löpande bevaka i relation till dess effekter på Stockholmsregionens långsiktiga utveckling: segregation och folkhälsa, digitalisering och innovation, hållbar kompetensförsörjning, internationell tillgänglighet samt bidra till goda finansiella förutsättningar. Dessa områden är i stora drag överensstämmande med de indikatorer som i uppföljningen haft en negativ utveckling, samt vad som förändrats under året på grund av coronapandemins effekter. Pandemins effekter och omfattning saknar motstycke. Förmår Stockholmsregionen kraftsamla inom de mest angelägna frågorna, vilket är helt nödvändigt för återhämtningen, finns förutsättningar att vända krisen till möjligheter att stärka det goda läge Stockholmsregionen befann sig i när krisen slog till.

Positiv utveckling för flera delmål, men...

För flertalet av delmålen är utvecklingen positiv och går i rätt riktning. Till exempel ökar andelen som bor i de relativt mest tillgängliga lägena¹ i regionen. Detta skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling vad gäller exempelvis resmönster, tillgång till utbildnings- och arbetsplatser och därmed en möjlighet att försörja sig, samt tillgången till snabbt bredband. Dessutom har medellivslängden kontinuerligt ökat i Stockholmsregionen fram till 2019, dessvärre med stora inomregionala och inomkommunala skillnader. Förvärvsintensitet har ökat och ligger nu över målvärdet om 80 procent. Dock är nivån något lägre för kvinnor och det finns fortfarande ett stort gap mellan inrikes och utrikesfödda (16,8 procentenheter) trots att gapet har minskat successivt under de senaste åren.

... för vissa delmål behöver utvecklingen vändas

Enligt framtidsanalysen finns anledning att övervaka de inomregionala skillnader som kan ses i flertalet uppföljningsområden och som accentuerats under rådande coronapandemi. En prognos från SCB anger dessutom att medellivslängden i Stockholmsregionen från 2020 kan komma att sjunka på grund av covid-19. Det råder skillnader i invånarnas möjligheter och förutsättningar att leva hälsosamma liv och att försörja sig själva. Dessutom skiljer sig tillgängligheten till bostäder och utbildnings- och arbetsplatser med kollektivtrafik, gång och cykel åt mellan olika geografiska områden inom Stockholmsregionen.

Delmålen för bostadsbyggandet, kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna samt cykeltrafikens andel och kollektivtrafikens konkurrensvot gentemot biltrafik visar en mindre gynnsam utveckling. Från en toppnotering i bostadsbyggandet 2017 har antalet färdigställda bostäder vänt nedåt igen. Detsamma gäller för investeringar i FoU som andel av bruttoregionalprodukten (BRP) och utvecklingen av nystartade företag, som fortsätter att minska. Under 2020 har dock en ökning i antalet nystartade företag skett. För att vända utvecklingen är det viktigt att Region Stockholm tillsammans med Stockholmsregionens aktörer fortsätter att prioritera dessa områden i sitt arbete att utveckla Stockholmsregionen.

Stockholmsregionen är en attraktiv region i världen

Visionen om att vara Europas mest attraktiva storstadsregion kräver en internationell jämförelse. Sammantaget har Stockholmsregionen många kvaliteter i den internationella jämförelse och de internationella rankingar

¹ Delmålet i RUFS 2050 är att "Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen" och avser regionala stadskärnor, strategiska stadsutvecklingslägen, primära bebyggelselägen och landsbygdsnoder på plankartan.

som kopplar till genomförandet av RUFSS 2050. Det handlar exempelvis om att Stockholmsregionen är en innovativ och konkurrenskraftig region. Samtidigt identifieras också områden där mer fokus behövs för att öka attraktiviteten, exempelvis avseende trygghet och klimatpåverkande utsläpp. Det är för tidigt att analysera hur coronapandemin kommer att påverka dessa rankingar då pandemin sannolikt kommer att ge olika effekter i olika regioner beroende på varje regions egna styrkor och utmaningar.

Jämförelsen med tio andra europeiska storstadsregioner visar att Stockholmsregionen placerar sig i topp tre vad gäller sysselsättningsgraden och andel av befolkning med högre utbildning 2019, och andel förnybar energi 2018, i enlighet med uppföljningen av delmålen. Stockholmsregionen ligger också bra till i ett europeiskt perspektiv vad gäller investeringar i FoU under 2017 och utsläpp av växthusgaser 2018, trots att nivåerna inte når uppsatta delmål i RUFSS 2050.

Bostadsbyggandet i Stockholmsregionen når inte upp till delmålet, och det är fortsatt svårt att hitta en bostad till en acceptabel kostnad under 2019, liksom i flera av jämförelseregionerna. I jämförelsen om arbetslösheten för 15–24-åringar och om andelen som anser att platsen är bra för utrikesfödda att bo på, placerar sig Stockholmsregionen bland de sista av jämförelseregionerna år 2019. Dessa indikatorer visar sammantaget på utmaningen att skapa goda förutsättningar för en betydande del av Stockholmsregionens invånare att etablera sig på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden.

Att långsiktigt följa och analysera Stockholmsregionens placering i internationella rankingar och att jämföra med andra storstadsregioner är en viktig del av ett lärande, och en motor för att fortsätta driva utvecklingen i en riktning som leder till toppnoteringar för Stockholmsregionen inom fler områden.

Stockholmsregionen bidrar till Agenda 2030

Med utgångspunkt i utvecklingen av delmålen och den internationella jämförelsen, tillsammans med Sveriges höga levnadsstandard och höga teknologiska nivå, har Stockholmsregionen generellt sett ett mycket bra utgångsläge för hållbar utveckling inom samtliga 17 globala hållbarhetsmål. Utveckling utifrån delmålen i RUFSS 2050 och den internationella jämförelsen indikerar en övervägande hållbar utveckling, men de delmål som har en negativ utveckling får även en påverkan på möjligheterna till en långsiktigt hållbar utveckling.

Utvecklingen under 2020

Den oförutsedda coronapandemin har drabbat Stockholmsregionen mycket hårt under 2020 utifrån flera aspekter. Pandemins effekter på utvecklingen kommer dock att synas först i nästa års uppföljning av RUF5 2050 när delmålen kan uppdateras med 2020 års värden. Flera regionala aktörers arbeten med att utveckla Stockholmsregionen pågick trots allt under 2020 och är delvis identifierade inom ramen för arbetet med genomförandet av de regionala prioriteringarna under 2020.

Det arbetas med de regionala prioriteringarna

I 2020 års uppföljning har omkring 250 insatser identifierats inom Region Stockholms ansvarsområden som genomförs av såväl Region Stockholm som flera andra regionala aktörer och som bedöms bidra till genomförandet av de regionala prioriteringarna. De identifierade insatserna spänner över fälten kunskapsuppbyggnad, dialog med samverkansaktörer, bevakning och genomförande vilket visar på de olika behov som finns inom respektive regional prioritering. Generellt gäller för de redovisade insatserna att de genomförs i samverkan och bedömningen är att Stockholmsregionens olika aktörer arbetar aktivt med insatser som stärker genomförandet av de regionala prioriteringarna och därmed bidrar till måluppfyllelse av delmålen samt genomförandet av RUF5 2050.

Eftersom ingen enskild aktör har rådighet över de beslut och åtgärder som krävs för ett samlat genomförande av de regionala prioriteringarna är samverkan, helhetsperspektiv och aktiviteter från flertalet aktörer en kritisk framgångsfaktor. Kommuner, näringsliv, myndigheter, akademien och intresseorganisationer i regionen spelar en nyckelroll i genomförandet varför Region Stockholms samverkan med dessa aktörer, och samverkan aktörerna emellan, är central för att stärka genomförandet av de regionala prioriteringarna. Genomgående kan Region Stockholm bidra med en arena för dialog, samverkan och samordning samt kunskapsutveckling, utöver de konkreta insatser och verksamheter som bedrivs inom och av Region Stockholm. Inom flera regionala prioriteringar har Region Stockholm en ledande roll och har därmed aktivt bidragit till genomförandet av de regionala prioriteringarna. För en mer utförlig redovisning av Region Stockholms insatser hänvisas till *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Fakta- och analysunderlag*.

Coronapandemin har lett till en avstannad utveckling

I det nuvarande läget med en ekonomisk lågkonjunktur, där många företag har drabbats hårt av coronapandemins effekter, är en av de viktigaste prioriteringarna i det regionala utvecklingsarbetet att återstarta

Stockholmsregionens ekonomi och tillväxt. Enligt framtidsanalysen öppnar den digitala omställningen upp för utveckling av nya teknologier, innovationer och företag i Stockholmsregionen, vilket innebär nya konkurrensfördelar och affärsmöjligheter.

Den positiva utvecklingen under de senaste åren med en allt högre andel sysselsatta i Stockholmsregionen riskerar att stanna av. Under coronapandemin har många blivit arbetslösa, men det har också uppstått nya möjligheter till ingångsjobb för lågkvalificerad arbetskraft. Trots stora utmaningar för de tjänsteintensiva näringarna på grund av coronapandemins effekter, konstaterar framtidsanalysen sammantaget att en grön omställning, teknikutveckling och ökad digitalisering kan skapa nya möjligheter på arbetsmarknaden, vilket blir viktigt för Stockholmsregionens aktörer att ta tillvara.

Stockholmsregionen behöver kraftsamla

För att återhämta och få fart på den regionala tillväxten behöver Stockholmsregionen kraftsamla och stärka förutsättningarna för alla invånare, för ökad tillgänglighet och internationell attraktionskraft för att nå en hållbar regional utveckling. EU-kommissionen vill att arbetet med att få Europas ekonomi på fötter efter coronapandemin ska utgå från den gröna givna och vara förenligt med EU:s klimatmål.

Stockholmsregionens möjligheter att snabbare och säkrare nå de nationella och regionala klimatmålen ökar om regionens aktörer i detta krisläge klarar av att ytterligare öka takten i den gröna omställningen och anlägga ett klimatperspektiv på såväl sysselsättning och innovation som hur tillgängligheten i regionen stärks. De europeiska stimulanspaketerna kommer att verka för att göra industrier klimatneutrala och EU-kommissionen vill undvika subventionering av kolintensiv verksamhet. I arbetet med återhämtningen från coronapandemins negativa effekter på Stockholmsregionens utveckling kan en grön återhämtning utgöra den röda tråden.

Utvecklingen av Stockholmsregionen är en långsiktig process där enstaka år blir en del i en större helhet. Delmålen utveckling går ofta långsamt, men till stor del i en positiv riktning. De delmål som inte har utvecklats i rätt riktning eller i tillräckligt snabb takt, behöver ett extra fokus. Det finns risker med att utvecklingen av medellivslängd, sysselsättning och kollektivtrafikandelar stannar av eller till och med minskar som en konsekvens av coronapandemin.

I 2019 års uppföljning drogs slutsatsen att det fanns ett behov att fokusera på att stärka genomförandet av tre regionala prioriteringar i RUF5 2050 för att Stockholmsregionen ska utvecklas i rätt riktning: *öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer, styra mot ett transporteffektivt samhälle samt ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden*. Dessa regionala prioriteringar bedöms vara fortsatt viktiga att ha fokus på. Framtidsanalysen om coronapandemins effekter anger dock områden som folkhälsa och segregation, digital omställning, finansiella förutsättningar och internationell tillgänglighet som områden att fortsatt bevaka extra noga framöver i det regionala utvecklingsarbetet.

Coronapandemins effekter på Stockholmsregionens utveckling visar på utmaningar som berör flera regionala prioriteringar i RUF5 2050 vilket gör att det är viktigt att fokusera på framtidsanalysens utmaningar i genomförandet av de regionala prioriteringarna. Kraftsamling behövs inom

tre prioriterade områden, där flera regionala prioriteringar bedöms ha en direkt koppling.

Stärk kompetens- och bostadsförsörjningen för Stockholmsregionens invånare

Sedan tidigare råder olika förutsättningar för Stockholmsregionens invånare att tillgodogöra sig de möjligheter som finns för att ha en inkomst och leva hälsosamma liv. Invånarnas utbildnings- och inkomstnivå skiljer sig åt mellan olika geografiska områden och har stor påverkan på möjligheterna att efterfråga bostäder och få ett jobb, men också en direkt påverkan på folkhälsan inklusive medellivslängden.

Dessutom har covid-19 hittills drabbat en del sociodemografiska grupper hårdare än andra, specifikt äldre personer, män, individer med sämre socioekonomiska förutsättningar, individer födda i vissa länder och boende i vissa bostadsområden, enligt framtidsanalysen. Analyser från Region Stockholms Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin visar att inkomst var den socioekonomiska variabel som förklarade mest variation i covid-19-dödlighet i befolkningen i Stockholms län under våren 2020. Detta accentuerar utmaningen vad gäller den ojämlika utvecklingen som finns i Stockholmsregionen vad gäller just socioekonomiska faktorer som påverkar invånarnas olika livsförutsättningar.

Regionala prioriteringar i fokus

- ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden
- öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer

För att folkhälsoläget inte ska förvärras och segregationen inte ska öka behöver bostads- och kompetensförsörjningsfrågorna fortsatt stå i fokus i det regionala utvecklingsarbetet. Coronapandemin har slagit hårt mot Stockholmsregionens tjänsteintensiva näring, varför kraftsamlingen kring att skapa nya jobb och säkra en hållbar kompetensförsörjning är central. Genom det regionala arbetet med kompetens- och bostadsförsörjning bör förutsättningar för genomförandet av den regionala prioriteringen att *nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*. För den långsiktiga kompetensförsörjningen är det även av stor vikt att beakta genomförandet av den regionala prioriteringen att *stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete*.

Ett centralt verktyg i kompetensförsörjningsarbetet kommer att vara genomförandet av den regionala handlingsplanen för Europeiska

Socialfonden, ESF+, i den kommande programperioden. I arbetet med kompetensförsörjning bör särskilt fokus vara på att ta tillvara utrikes föddas kompetens och arbetskraft samt att skapa nya möjligheter till ingångsjobb för lågkvalificerad arbetskraft, liksom att dra nytta av digitaliseringens möjligheter till en omställning av arbetsmarknaden. Etableringen av Stockholmsregionens Kompetensråd och kompetensarena, som mobiliserar regionala aktörer kring de viktigaste utmaningarna för Stockholmsregionens arbetsmarknad och kompetensförsörjning, kommer att ha stor betydelse för att förstärka möjligheterna till arbete och försörjning i regionen.

Det är nödvändigt med samsyn bland Stockholmsregionens aktörer gällande vad som krävs för att öka invånarnas möjligheter att exempelvis efterfråga bostäder efter behov. De regionala bostadssamtalen bidrar till att komma framåt i frågan för att uppnå gemensamma positioner om Stockholmsregionens bostadssituation.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat arbetet med den regionala bostadsförsörjningen med fokus på ökad samsyn och samhandling med kommuner, statliga myndigheter och byggbranschen samt arbetet med den regionala kompetensförsörjningen med fokus på kompetensutveckling och att underlätta matchningen på arbetsmarknaden.

Stärk Stockholmsregionens tillgänglighet genom grön omställning

I en europeisk jämförelse ligger Stockholmsregionen bra till vad gäller tillgången till kollektivtrafik för att nå studie- och arbetsplatser, samtidigt som det finns goda möjligheter att arbeta hemifrån med bra uppkoppling. Men eftersom transportsektorn är en av de största klimatutmaningarna för Stockholmsregionen är det viktigt att fortsätta utveckla såväl kollektivtrafiken, som cykelstråk och goda digitala möjligheter. När det gäller den gröna omställningen som behövs har Stockholmsregionen här en unik chans att uppnå klimatmålen. Viktiga insatser handlar bland annat om att verka för en ökad elektrifiering av transporter.

I det nya läge som Stockholmsregionen befinner sig i finns möjligheter att använda innovation för att bredda utvecklingen av vad god kollektivtrafik och tillgänglighet kan vara framöver. Uppföljningen visar att andelen kollektivtrafikresor av alla motoriserade resor i regionen har minskat sedan 2015, och att andelen cykeltrafik inte har ökat i den takt som är nödvändig för att nå målpuffyllelse. Framtidsanalysen konstaterar dessutom att coronapandemin påverkar människors rörelse- och boendemönster med

bland annat ökat digitalt distansarbete och ett förändrat resande, vilket intensifierar trender med bäring på digitalisering, transportsektor, fastighets- och bostadsmarknad.

Regionala prioriteringar i fokus

- styra mot ett transporteffektivt samhälle
- öka de eldrivna person- och varutransporterna

Givet den globala prägeln på Stockholmsregionens ekonomi behöver även den internationella tillgängligheten prioriteras för att konkurrenskraften ska kunna bibehållas och stärkas i återstarten av ekonomin. Om Stockholmsregionen kan utnyttja möjligheterna som finns till att ställa om transportsystemen i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv i en klimatsmart riktning kommer Stockholmsregionen kunna komma ut starkare efter krisen.

Utvecklingen av Stockholmsregionens transportsystem ska bidra till en hållbar och resurssmart bebyggelseutveckling i de regionala stadskärnorna och strategiska stadsutvecklingslägena, primära stadsutvecklingslägena, landsbygdsnoder, serviceorter och kärnöar och behöver ha bland annat en fokus på grön omställning och underlätta för invånare att ta sig till utbildning och arbete på ett hållbart sätt. I detta sammanhang är även genomförandet av den regionala prioriteringen att *utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor* av stor vikt.

Att stärka Stockholmsregionens tillgänglighet innebär också en fortsatt stärkt genomförande av den regionala cykelplanen. Arbetet med att genomföra landsbygds- och skärgårdsstrategin är viktigt i detta sammanhang för att fortsätta bidra till en levande landsbygd och skärgård, samt stärka kopplingarna mellan land och stad för att öka tillgängligheten av Stockholmsregionens landsbygd och skärgård.

Arbetet med och lärdomar från EU-Interreg projekten EV-Energy (hållbara energi- och eldrivna transportsystem i tätort) och Smart Edge (klimatsmarta och hållbara lösningar i stadskärnor utanför de stora citykärnorna) är viktiga i detta sammanhang.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat arbetet med regional fysisk planering med fokus på transport och trafikplanering för att styra mot ett hållbart och transporteffektivt samhälle.

Stärk Stockholmsregionens internationella ställning och attraktionskraft

Uppföljningen av RUFS 2050 visar att Stockholmsregionen vid ingången av 2020 var attraktiv i den globala ekonomin med en stor tjänstesektor och en hög sysselsättningsnivå. Samtidigt är tjänstesektorn en av de hårdast drabbade under 2020. Därmed är sysselsättningen en av Stockholmsregionens viktigaste utmaningar att hantera för att Stockholmsregionen ska kunna behålla sin internationella ställning och vara en attraktiv plats att bo på. EU:s gröna giv och omställningspaket är en möjlighet för att snabbt återta en hög sysselsättningsgrad.

Regionala prioriteringar i fokus

- stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer
- stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel

I ett läge där högspecialiserad forskning är allt mer efterfrågat är det viktigt att vända utvecklingen med en minskad andel privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling i Stockholmsregionen.

Regionfullmäktige kommer att ta beslut om en regional näringslivs- och tillväxtstrategi under 2021 efter att strategin har varit på remis. I och med coronapandemin har nulägesanalysen för strategin aktualiserats. Utifrån strategin ska bland annat påbörjas att arbeta för att identifiera, undersöka och kommunicera lämpliga instanser, och därtill motverka regleringar, lagar och förordningar som hindrar, dämpar eller försvårar tillväxt, bostadsbyggande, innovation, infrastrukturutveckling och företagande i Stockholmsregionen.

De stora kliv som coronapandemin leder till inom digitalisering, särskilt på arbetsmarknaden, är av stor vikt att fortsätta utveckla och stimulera. Det kan exempelvis göras genom genomförandet av det regionala programmet för europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för programperioden 2021 – 2027. Programmet kommer att kunna stödja utvecklingsprojekt som stärker forskningsstråk och innovationsmiljöer och verka för en digital omställning för nya teknologier, innovationer och företag. Men även genomförandet av den regionala handlingsplanen för ESF+ är av vikt för att initiera projekt för att höja den digitala kompetensen som en del i den regionala kompetensförsörjningen.

En fortsatt stärkt kraftsamling kring Stockholmsregionens styrkeområden, exempelvis genom den regionala exportsamverkan inom Stockholm Global, i genomförandet av projektet Fordonsdalen Stockholm samt att fortsätta

med projekt och insatser för krisdrabbade företag inom besöksnäringen, är åtgärder som ska bidra i arbetet med att stärka den internationella attraktionskraften. I detta sammanhang är det även av stor vikt att landsbygdens och skärgårdens näringsliv stärks och utvecklas för att bidra till en levande landsbygd och skärgård.

Region Stockholm har i sin budget 2021 prioriterat det regionala arbetet med näringslivsutveckling och regionalt tillväxtarbete med fokus på att stärka Stockholmsregionens internationella ställning.

Uppföljning av RUFSS 2050

Uppfyllelse av delmålen

I detta avsnitt studeras Stockholmsregionens utveckling utifrån de fyra målen i RUFSS 2050 genom att redovisa utvecklingen för respektive mätbara delmål. De inledande tabellerna för varje mål redovisar det senast tillgängliga utfallet, pilen indikerar en utveckling jämfört med det föregående utfallet. I flera fall tillgängliggörs statistik årligen, i andra fall med större intervall.

En tillgänglig region med god livsmiljö

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma	16 700	2019	↘
Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor, och till Arlanda flygplats, ska vara konkurrenskraftig med bilens restid ²	konkurrensvot på 0,4–1,8	2019	
Andelen av länets invånare som upplever besvär av trafikbuller och dålig luftkvalitet ska inte öka	trafikbuller: 19,4 % luftkvalitet: 7,3 %	2015	↘ ↗
Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen	befintlig bebyggelse 78 % befolkning 81,1 %	2015 2019	↗ ↗

Positiv riktning: Luftkvalitet, befolkning i tillgängliga lägen

Negativ riktning: Tillskott av bostäder, trafikbuller

Bostadsbyggandet tillsammans med trafikbullernivåer och kollektivtrafikens konkurrenskraft mellan de regionala stadskärnorna utgör de områden som kräver ett fortsatt fokus för uppnå en tillgänglig region med god livsmiljö. Utfallet av färdigställda bostäder för 2019 uppnår inte målet och enligt Länsstyrelsen Stockholms prognos för 2020 kommer nivån ytterligare att sjunka på grund av coronapandemins effekter. Region Stockholm har tagit fram en rapport som visar att regionens hushåll har en ekonomisk möjlighet och en vilja att endast efterfråga omkring 15 000 bostäder per år³ vilket ytterligare förstärker behovet av att jobba med fler lösningar för att nå målet.

I dagsläget nås målet om en konkurrenskraftig restid, konkurrensvot, i tre av tolv reserelationer mellan de regionala stadskärnorna på den södra halvan och en av tolv på den norra halvan av länet. Till Arlanda bedöms

² På grund av metodutveckling finns endast ett värde och därmed ingen utveckling

³ [Efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen, Region Stockholm, 2020](#)

dock kollektivtrafiken vara konkurrenskraftig från samtliga regionala stadskärnor söder om Saltsjö-Mälarsnittet.

Sett till hela länet har andelen invånare som exponeras av trafikbuller ökat. Under våren 2020 när coronapandemin ledde till att fler stannade hemma minskade dock bullernivåerna tillfälligt. I Stockholmsregionen har luftkvaliteten förbättrats de senaste åren, det finns dock en stor variation i vilka delar av länet som påverkas av luftföroreningar.

Andelen invånare som bor i de relativt sett mest tillgängliga lägena har ökat något de senaste åren vilket skapar goda förutsättningar för en hållbar utveckling vad gäller exempelvis resmönster, tillgång till utbildnings- och arbetsplatser och därmed en möjlighet att försörja sig. I flera kommuner pågår en förtätning i centrala lägena och en utglesning i mer perifera lägen samtidigt. För att uppnå delmålet behöver utglesningen minskas.

En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner i länet ska minska och medellivslängden ska öka för samtliga	84,8 år för kvinnor 81,3 år för män	2019	↗
Förvärvsfrekvensen hos befolkningen mellan 20–64 år ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikes födda ska minska	79,5 % för kvinnor 81,5 % för män	2018	↗
Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska	74,5 %	2016/17	↗
Andelen som känner tillit till sina grannar ska öka samt otrygghetens påverkan på livskvaliteten och invånares utsatthet för våldsbrott ska minska	tillit: 87,1 %	2019	↗
	oro: 10 %	2020	↘
	utsatthet för brott:	2019	→
	misshandel: 4,1 %		
	hot: 10,5 %		
	sexuallbrott: 6,0 %		
	personrån 1,9 %		

Positiv riktning: Medellivslängd, förvärvsfrekvens, gymnasieexamen

Negativ riktning: Oro

Allt fler lever längre, men som en konsekvens av rådande covid-19-pandemi finns en risk att medellivslängden i Sverige minskar under 2020, även i Stockholmsregionen. Utbildningsnivå och inkomst är bland de mest betydande förklaringsvariablerna till skillnader i medellivslängd.

Förvärvsfrekvensen ökar på en regional nivå och ligger 2018 över 80 procent bland män, däremot finns det betydande inomregionala skillnader mellan och inom kommuner.

Fler gymnasieelever får sin gymnasieexamen inom tre år från påbörjat läsår men även inom detta område finns skillnader mellan gymnasieskolor och kommuner. Fler invånare upplever att de kan lita på sina grannar men även att de upplever oro som påverkar livskvaliteten negativt. Utsattheten för våldsbrott är på samma nivå som året innan.

En ledande tillväxt- och kunskapsregion

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
Andelen sysselsatta med högre utbildning, respektive sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken ska vara minst 55 procent för både kvinnor och män	högre utbildning: 51,5 %	2018	↗
	kunskapsintensiv: 51,7 %	2018	→
Antalet nystartade företag ska öka till 18 per 1 000 invånare	13,7	2019	↘
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) ska uppgå till minst 4,5 procent av bruttoregionalprodukten	3,4 %	2019	↘
Samtliga invånare, företagare och offentlig sektor ska ha tillgång till fast och mobil bredbandsuppkoppling med höga överföringshastigheter	94,4 % av hushållen 92 % av arbetsställen	2019	↗

Positiv riktning: *Sysselsatta med högre utbildning, tillgång till bredband*

Negativ riktning: *Nystartade företag, FoU-investeringar*

Andelen sysselsatta med högre utbildning ökar, men minskar inom kunskapsintensiva yrken. Den teknikdrivna strukturomvandlingen kommer förmodligen att accelerera på grund av coronapandemins effekter på arbetsmarknaden. För att möta det uppkomna behovet är det viktigt att fortsatt arbeta för att höja kompetensen på arbetsmarknaden, särskilt inom yrken där teoretisk specialistkompetens på högskolenivå är ett krav samt att öka möjligheterna till livslångt lärande.

Antal nystartade företag har minskat något. Investeringar i FoU minskar något i absoluta tal samtidigt som bruttoregionalprodukten ökar. Därmed minskar även det relativa talet något. Stockholmsregionen har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, men det finns stora skillnader mellan länets tätbebyggda och glesbebyggda områden. Post och telestyrelsen bedömer att utbyggnaden kommande år kan påverkas av att kostnaderna ökar längre ut i glesbefolkade områden. Kostnaderna kan komma att påverka investeringsvilja och betalningsvilja hos slutkunder.

En resurseffektiv och resiliert region utan klimatpåverkande utsläpp

DELMÅL	UTFALL	ÅR	
De årliga direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare och utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras	2,4 ton CO ₂ /capita	2018	↘
	8,87 ton CO ₂ /capita (konsumtion och nationell nivå)	2017	↗
Den årliga energianvändningen per invånare ska minska kontinuerligt till under 16 MWh, och regionens energiproduktion ska vara 100 procent förnybar	21,6 MWh per capita	2018	↘
	78,6 % förnybara källor	2018	↗
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka med fem procentenheter jämfört med 2015 och minst 70 procent av alla resor inom länet ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik, och cykelandelen ska vara 20 procent i enlighet med den regionala cykelplanen	kollektivtrafik: 47 %	2019	↘
	kollektivtrafik, gång eller cykel: 57 %	2019	↗
	cykel: 7%	2019	→
Hushållsavfallet ska ha minskat till högst 360 kilo per person och år och minst 70 procent, inklusive matavfallet, ska materialåtervinnas	440 kg per capita	2019	↘
	32 % materialåtervinns	2019	→

Positiv riktning: *Energianvändning, färdmedelsandelar för kollektivtrafik, gång och cykel, hushållsavfall*

Negativ riktning: *Utsläpp ur konsumtionsperspektiv, kollektivtrafikandel av motoriserade resor*

De direkta utsläppen av växthusgaser minskar något och andelen förnybar energi ökar. Minskningen är liten i förhållande till målet varför utökade insatser behövs, framför allt inom transportsektorn. En fortsatt överflyttning från icke-förnybara till förnybara källor behövs för att länets energiproduktion ska baseras på 100 procent förnybara källor till år 2030.

Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna har minskat något jämfört med 2015, och andelen cykelresor har inte utvecklats i den takt som behövs, trots att en stor andel av befolkningen bor i de relativt mest tillgängliga lägena. I Stockholmsregionen arbetar cirka 500 000 personer inom yrken där de potentiellt kan arbeta hemifrån. Det har lett till ett minskat resande med kollektivtrafiken under coronapandemin, och för de som behöver resa har en del valt att gå, cykla eller köra egen bil.

Det insamlade hushållsavfallet per person har minskat samtidigt som de totala avfallsmängderna har ökat i regionen. Andelen avfall som går till materialåtervinning ligger stabilt på 32 procent, långt ifrån målet om 70 procent. Exempelvis ansvarar kommunerna för insamling och behandling av matavfall, samtliga 26 kommuner i regionen erbjuder insamling av matavfall.

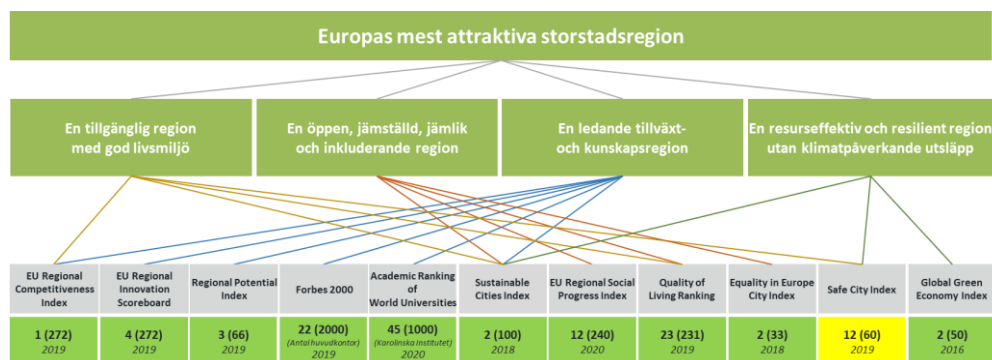
Stockholmsregionen i en internationell jämförelse

Visionen i RUF5 2050 anger att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. För att mäta detta har Stockholmsregionens placering i olika internationella rankingar kartlagts och analyserats utöver en jämförelse av utvalda indikatorer mellan tio andra storstadsregioner i Europa. Jämförelsen är även ett sätt att sätta utvecklingen av delmålen i en internationell kontext.

Stockholmsregionens utveckling i ett globalt perspektiv

Syftet med att kartlägga Stockholmsregionens placering enligt olika rankingar och index har varit att identifiera regionens styrke- och utvecklingsområden, samt hur dessa förhåller sig till visionen att bli Europas mest attraktiva storstadsregion och de fyra övergripande mål som anges i RUF5 2050.

Totalt redovisas elva rankingar som utifrån olika perspektiv belyser regioners eller städers styrkor och utvecklingsområden. I figuren nedan illustreras kopplingarna mellan de övergripande målen och det urval av rankingar som har gjorts, samt vilket år rankingen eller indexet publicerades. Grön färg indikerar en placering i den översta 10-percentilen, röd färg indikerar en placering i den lägsta 10-percentilen och gul färg indikerar en placering däremellan.

Styrkor: Regional konkurrenskraft (EU), innovation (EU), hållbara städer, antal internationella huvudkontor

Förbättringsområden: Säkra städer

I de elva rankingar som redovisas är det påtagligt hur högt Stockholmsregionen placerar sig, i alla utom en i den högsta 10-percentilen, att jämföra med nio föregående år.

Stockholmsregionen utmärker sig främst inom två av de övergripande målen - *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* och *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* i RUF5 2050. Det som bidragit till Stockholmregionens höga placering inom dessa målområden är främst det faktum att regionen är framstående inom innovation, har hög utbildningsgrad, en makroekonomisk stabilitet samt är framstående inom grön ekonomi och indikatorer kopplade till miljö och resiliens. Det är egentligen enbart vad gäller koldioxidutsläpp som Stockholmregionens utveckling inte är lika positiv.

Överlag är Stockholmregionen på rätt väg mot att nå målet om *En öppen, jämlik och inkluderande region*. Samtidigt finns det utvecklingspotential inom vissa områden. Rankningar som kopplar till målet *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region* i RUF5 2050 visar att Stockholmregionen ligger bra till inom jämställdhet och jämlikhet, men får lägre poäng avseende HBTQI-tolerans.

Avseende målet *En tillgänglig region med god livsmiljö* i RUF5 2050, presterar Stockholmregionen bra i de respektive rankingarna, men får en relativt sett lägre placering i Quality of Living Ranking, möjligtvis på grund av de höga trösklar som råder på bland annat bostadsmarknaden.

Stockholmsregionens utveckling i ett europeiskt perspektiv

Syftet med att jämföra Stockholmregionens utveckling i förhållande till europeiska storstadsregioner är att synliggöra vilka styrkor Stockholmregionen har som behöver förvaltas, samt vad som behöver förbättras för att uppnå visionen om att vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Stockholmsregionens ställning i ett europeiskt perspektiv är beroende av vad som jämförs och med vilka storstadsregioner. Jämförelsen bygger på data från Eurostat och det senaste publicerade värdet för indikatorerna, som varierar utifrån variabler. Genomgående för alla indikatorer och Stockholmregionens placering är att den är beroende av både hur utvecklingen ser ut i Stockholmregionen och hur utvecklingen ser ut i övriga regioner.

Den europeiska jämförelsen med koppling till visionen åskådliggörs med elva indikatorer hur Stockholmregionen presterar i relation till tio andra storstadsregioner i Europa: Amsterdam, Barcelona, Berlin, Dublin, Helsingfors, Köpenhamn, Milano, München, Oslo och Paris.

EUROPEISK JÄMFÖRELSE	UTFALL	År	PLATS
Mål: En tillgänglig region med god livsmiljö			
Det är lätt att hitta bostad till ett acceptabelt pris	9,0 %	2019	8 ⇨ 8
Mål: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region			
Förväntad medellivslängd	83 år	2018	5 ⇨ 5
Sysselsättningsgrad	84,9 %	2019	1 ⇨ 1
Arbetslöshet 15–24 år	19,9 %	2019	8 ⇩ 10
Unga som varken arbetar eller studerar	5,0 %	2019	4 ⇨ 4
Staden du bor i är en bra plats för utrikesfödda att bo på ⁴	80 %	2019	7
Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion			
Bruttoregionalprodukt	50 500 PPS	2018	6 ⇨ 6
Andel befolkning med högre utbildning, 25–64 år	53 %	2019	2 ⇩ 3
Investeringar i FoU som andel av BRP	3,8 %	2017	3 ⇨ 3
Mål: En ledande tillväxt- och kunskapsregion			
Utsläpp av växthusgaser, Sverige	5,4 ton/capita	2018	1 ⇨ 1
Andel förnybar energi i slutkonsumtion, Sverige	54,6 %	2018	2 ⇨ 2

Positiv riktning: *Sysselsättningsgrad, utsläpp av växthusgaser, förnybar energi*
Negativ riktning: *Arbetslöshet 15–24 år, Lätthet att hitta en bostad till acceptabelt pris, staden du bor i är en bra plats för utrikesfödda att bo på*

Delmålet gällande bostadstillskott nåddes inte under 2019 vilket kan vara en delförklaring till att endast nio procent av de tillfrågade i Eurostats undersökning instämmer med att *det är lätt att hitta bra bostäder till ett acceptabelt pris*. De flesta jämförelseregionerna uppvisar liknande andel, endast Barcelona sticker ut med 30 procent som instämmer.

Medellivslängden i Stockholmsregionen sticker inte ut som särskilt hög eller låg i ett europeiskt perspektiv. Stockholmsregionen uppvisar en hög andel sysselsatta i befolkningen både vad gäller i förhållande till delmålet i RUF5 2050 och i ett europeiskt perspektiv, vilket tyder på en god etablering på arbetsmarknaden bland både män och kvinnor. Bland unga ser utvecklingen dock inte lika positiv ut. Utvecklingen av andelen unga som varken arbetar eller studerar står ganska stilla och 2019 placerade sig regionen på en fjärdeplats bland de jämförda regionerna.

Stockholmsregionen hade 2018 fortfarande den sjätte högsta bruttoregionalprodukten (BRP) i jämförelsen. Amsterdam, Köpenhamn och Oslo har alla liknande BRP och utveckling, vilket innebär att placeringen kan öka eller minska snabbt.

⁴ På grund av förändrad fråga i enkätundersökning är en jämförelse med tidigare år inte möjlig

Vad gäller andelen högutbildade hamnade regionen på en tredjeplats, vilket bekräftar den positiva bild som uppföljningen av delmålet visar. Andelen FoU-utgifter som andel av BRP är i ett europeiskt perspektiv högt, trots en viss minskning de senaste åren och att det inte når upp till delmålet i RUF5 2050.

Sverige hade 2018 det lägsta koldioxidutsläppet i jämförelsen, 5,4 ton per år och invånare och hade 2017 den näst högsta andelen förnybar energi i den totala energikonsumtionen, 54,6 procent. Inom dessa områden redovisas endast statistiken på nationell nivå, Sverige står sig här starkt, endast Norge uppvisade en högre andel. Trots detta krävs åtgärder inom området för att minska de klimatpåverkande utsläppen mer och i snabbare takt för att nå regionala, nationella och globala klimatmål.

Stockholmsregionens utveckling i relation till Agenda 2030

Det är på den regionala och lokala nivån som de flesta kontakterna mellan det offentliga och invånare, näringslivet och civilsamhället finns. Det är även på den regionala och lokala nivån som många nationella mål, globala åtaganden, EU-rätt och nationell lagstiftning omsätts i praktisk handling. I princip samtliga mål i Agenda 2030 kan anses ha koppling till den verksamhet som bedrivs på regional och lokal nivå. Stockholmsregionens aktörers delaktighet och engagemang är därför centralt för att nå målen.

Regioner och kommuner bär en stor del av ansvaret för att genomföra Agenda 2030, med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar. I regioners och kommuners grunduppdrag ingår till exempel vård, skola, omsorg, samhällsplanering, kollektivtrafik och regionalt utvecklingsansvar som är direkt eller indirekt relaterade till genomförandet av agendans delmål. Av lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar framgår bland annat att insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling är en integrerad del i regionernas uppdrag att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling.

Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret arbetar Region Stockholm integrerat med Agenda 2030 både på övergripande nivå och i verksamheterna var för sig. Den regionala utvecklingsplanen tillika utvecklingsstrategin, RUF5 2050, har Agenda 2030 som en av utgångspunkterna. Dimensionerna miljö-, social, och ekonomisk hållbarhet genomsyrar hela RUF5 2050 och förhållningssättet som tillämpas i strategin stämmer väl överens med Agenda 2030. Genomförandet av RUF5 2050 blir därför en central del i det regionala genomförandet och bidrar till måluppfyllelse av Agenda 2030

Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen⁵ ger ett ramverk och en strategisk inriktning för hur klimatomställningen i Stockholmsregionen ska genomföras. Klimatfärdplanen är också ett viktigt verktyg för regionens aktörer att hitta de mest kostnadseffektiva och lämpliga insatserna för sina egna organisationer. En hållbarhetspolicy med Agenda 2030 som utgångspunkt tas fram som ett led i budgetuppdraget om att hållbarhetsperspektivet ska genomsyra hela Region Stockholms arbete och

⁵ [Klimatfärdplan 2050, Region Stockholm, 2019](#)

För målet *En tillgänglig region med god livsmiljö* i RUFSS 2050 är utvecklingen varken positiv eller negativ i förhållande till Agenda 2030. Två av fem indikatorer, luftkvalitet och bebyggelse i tillgängliga lägen, visar en positiv utveckling vilket bedöms bidra till måluppfyllelse för fyra globala mål. Om fler nya bostäder tillkommer, andelen utsatta för trafikbuller minskar och konkurrensvikten för kollektivtrafiken mellan regionala stadskärnor förbättras framöver stärks den hållbara utvecklingen.

För målet *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region* i RUFSS 2050 pekar utvecklingen i positiv riktning i förhållande till Agenda 2030. Tre av fyra indikatorer, medellivslängd, förvärvsfrekvens och andelen med gymnasieexamen inom tre år, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för fem globala mål. Indikatorn för upplevd trygghet och tillit samt utsatthet för brott visar såväl en positiv som en negativ utveckling vilket kan äventyra en socialt hållbar utveckling på längre sikt. Ojämligheten mellan olika socioekonomiska grupper och mellan olika geografiska områden har accentuerats under pågående coronapandemi och behöver ett förstärkt fokus för att utvecklingen ska kunna vända och bli socialt hållbar.

För målet *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* i RUFSS 2050 pekar utvecklingen i en övervägande positiv riktning i förhållande till Agenda 2030. Tre av fem indikatorer, andel sysselsatta med högre utbildning eller inom kunskapsintensiva yrken och tillgång till bredband, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för åtta globala mål. Indikatorn för antal nystartade företag respektive offentliga investeringar inom FoU visar dock en negativ utveckling som kan utgöra en risk för ekonomisk hållbar utveckling på längre sikt.

För målet *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp* i RUFSS 2050 pekar utvecklingen i en övervägande positiv utveckling i förhållande till Agenda 2030. Tre av sex indikatorer, utsläpp av växthusgaser, andel förnybar energi och minskningen av hushållsavfall, visar en positiv utveckling och bedöms bidra till måluppfyllelse för åtta globala hållbarhetsmål. Indikatorn för kollektivtrafikens andel motoriserade resor har minskat något. Energianvändningen har ökat marginellt och återvinning av hushållsavfall har minskat vilket kan utgöra en risk för ekologisk hållbarhet på längre sikt.

Genomförande av de regionala prioriteringarna

Utifrån Region Stockholms ansvarsområden har omkring 250 insatser identifierats som bedöms bidra till genomförandet av de regionala prioriteringarna under 2020. Insatser som genomförs av andra regionala och lokala aktörer, och som bidrar till genomförandet av de regionala prioriteringarna, är inte inkluderade i årets uppföljning. För en mer utförlig redovisning av insatser som bidrar till genomförandet av de regionala prioriteringarna hänvisas till *Läget i Stockholmsregionen 2020 – Fakta- och analysunderlag*.

Ökat bostadsbyggande och skapa attraktiva livsmiljöer:

Exempel från 44 identifierade insatser:

Bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen / Dialog inför riktlinjer för bostadsförsörjning / Platsverkstan / Analys av efterfrågan på nya bostäder i Stockholmsregionen / Bostadsbranschnätverket / BoTryggt2030 / Regionala bostadsgruppen / Regionala bostadssamtal / Idrotts- och friluftslivsstrategi / Tillfälliga konstutställningar i tunnelbanan / Utbyggnad av tunnelbanan

Identifierade insatser sker huvudsakligen genom att stärka regionens samlade kunskap om bostadsbehov, bostadsmarknad och kollektivtrafiknära och resurseffektiv markanvändning. Det sker genom dialog och samverkan med nyckelaktörer, där länets kommuner och branschernas aktörer spelar en huvudroll. Region Stockholm bidrar med en arena för dialog, och samordning kring gemensamma insatser samt bidra aktivt med kunskapsutveckling.

Många utmaningar kvarstår för Stockholmsregionens aktörer i att gemensamt skapa attraktiva livsmiljöer i en växande storstadsregion, bidra till fler invånares möjligheter att efterfråga en lämplig bostad och hur vi kan stärka regionens samlade finansiella resurser för att arbeta med hållbar stadsutveckling. Utmaningar handlar bland annat om att enas kring vad en god stadsmiljö är, vilka byggstenar det innehåller och hur vi gemensamt skapar attraktiva livsmiljöer i en starkt växande storstadsregion.

Styra mot ett transporteffektivt samhälle:**Exempel från 26 identifierade insatser:**

Regional mobilitets- och trafikutvecklingsrapportering / Den regionala cykelplanen samt cykelbokslut / Fordonsdalen Stockholm / Bebyggelseutveckling i kollektivtrafikhöga lägen / Kollektivtrafikplan för Stockholms län / Länsplan för regional transportinfrastruktur / Utbyggnad av tunnelbana och Spårväg Syd enligt Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen / Framkomlighetskommissionen / ÅVS-arbeten / Sjötrafikutredningen / Innovationsfonden

Identifierade insatser handlar exempelvis om genomförande i form av utbyggnad av tunnelbana och Spårväg Syd och kunskapsuppbyggnad i form av åtgärdsvalsstudie för framkomlighet av stombuss samt revidering och genomförande av cykelplan. Region Stockholms arbete med länsplanen för regional transportinfrastruktur och regionalt trafikförsörjningsprogram bidrar till långsiktiga förutsättningar för genomförandet av denna regionala prioritering.

Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden:**Exempel från 14 identifierade insatser:**

Kompetensarena Stockholm / Teknikcollege / Bazaren 2020 / Bidragsgivning till folkbildningens aktörer / Praktikjobb vid utbyggnaden av tunnelbanan / Folkbildningsstrategi / Plattformen Hållbart arbete, Nod Mellansverige / Samverkan med regionens lärosäten inom utbildningsområdet / Regional handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027 (ESF+)

Pågående insatser genomförs delvis i form av strukturfondsprojekt med finansiering av den europeiska socialfonden (ESF), men även av aktörer inom Stockholmsregionen. För att uppnå ett varaktigt och långsiktigt genomförande av prioriteringen finns ett tydligt behov av ökad regional samordning mellan branschorganisationer och utbildningsanordnare inom strategisk kompetensförsörjning vilket har varit upphovet till att lansera Kompetensarena Stockholm.

Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet:

Exempel från 69 identifierade insatser:

Utvecklat regionalt folkhälsoarbete / Folkhälsopolicy / Origo / Bazaren 2020 / Forum för regionplanering / Strategi för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa / Bullernätverket i Stockholms län / Guide för hälsofrämjande samhällsplanering / Framtidens hälso- och sjukvård (genomförande) / Folkhälsopilot / Hälsofrämjande arbetsliv / Kilsamverkan / Friluftslivsstrategi / Familjecentraler / Digital Demo Stockholm / Elevhälsoportalen / Rörelseprojektet / Hälsoobligationer

Pågående insatser genomförs främst i form av projekt eller framtagande av strategier och kunskapsunderlag. Det är svårt att bedöma om de redovisade insatserna på kort sikt kan bidra till att nå en jämlik och förbättrad folkhälsa men de bedöms skapa förutsättningar för att uppnå resultat på längre sikt. Region Stockholm har, utifrån sitt ansvar för hälso- och sjukvård, en självklar roll i att bidra till en ökad samordning för genomförandet av denna regionala prioritering. Dessutom arbetar Region Stockholm för att bidra till en god folkhälsa inom ansvarsområdena regional kompetensförsörjning, fysisk planering och god bebyggd miljö.

Stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete:

Exempel från 10 identifierade insatser:

Samverkan för ökad skolnärvaro / Getting ready 4 leaving care / Första steget mot ett ekologiskt Science center / Jobba frisk / Främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro / Forskningsfinansiering / Kunskapsstyrning / Förstudie kring etablering av Fritidsbanken i Stockholmsregionen / Rörelseprojektet / Gemensam gymnasierregion

Kommuner har ansvar för utbildning av barn och unga. Regionens kommuner har inte tillfrågats att redovisa insatser i årets uppföljning av de regionala prioriteringarna och pågående insatser på lokal nivå ingår därför inte i redovisningen. En ökad kunskap om ungas livsvillkor generellt men också i den regionala kontexten är viktigt för ett stärkt genomförande.

Stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer:**Exempel från 24 identifierade insatser:**

Näringslivs- och tillväxtstrategi / DigiMission / Life Science strategi / Stockholm Science City / Urban ICT Arena / Scale-Up / Utveckling av den regionala stadskärnan Flemingsberg / Frontrunners for sustainable innovation / Karolinska Trial Alliance / Regional digitaliseringskoordinator / OpenLab / Utveckling av Norra Hagastaden / Innovationsstrategi / Innovationssprint Hitta rätt

Fokus för insatserna inom denna prioritering är vidareutveckling av de regionala stadskärnornas olika forsknings- och innovationsmiljöer. För att bidra till genomförandet är det viktigt att fortsatt stärka utvecklingen av regionala innovationsmiljöer liksom samverka mellan de olika innovationsmiljöerna i regionen. En central utgångspunkt i detta är Region Stockholms arbete är den kommande näringslivs- och tillväxtstrategin och forsknings- och innovationsstrategin för smart specialisering. Det är vidare viktigt att arbetet för att stärka det regionala tillväxtarbetet liksom forskning, utveckling och innovation i regionen fortsätter.

Stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel:**Exempel från 22 identifierade insatser:**

Affärsutvecklingscheckar Internationalisering / Connect Sweden / STING / CPMR, Baltic Sea Commission, Maritima arbetsgruppen / STHLM GLOBAL / Stockholm Archipelago / Projekt för att stötta regional besöksnäring / Forsknings- och utvecklingsstrategi / Stockholm Business Alliance / Navigera och Parera / Det globala Stockholm / Evolve / BioEurope / Fordonsdalen Stockholm

De redovisade insatserna har en bra spridning inom flera avgörande områden, särskilt när det gäller insatser för att ytterligare positionera Stockholmsregionen internationellt. Det finns dock ett fortsatt behov av förstärkta insatser för att stärka rekryteringen av spetskompetens och talanger till Stockholmsregionen som behöver adresseras i det regionala kompetensarbetet. Stödjande insatser behövs för näringslivets omställning i spåren av pandemin samt insatser för att säkerställa bibehållen och stärkt internationell tillgänglighet.

Öka de eldrivna person- och varutransporterna:**Exempel från 17 identifierade insatser:**

Fossilfritt 2030 / EV Energy / Fixa laddplats / Elvägpilot på väg 73 / Bredda elektrifiering av busstrafiken / Utbyggnad av laddinfrastruktur på sjukhusområdena / Stärkta fysiska samband / Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel / Reel / Elektrifierade transporter Stockholm Syd / MEISTER / Godsstrategi för Stockholmsregionen

Flera insatser som redovisas indikerar att arbetet med att öka de eldrivna person- och varutransporterna har intensifierats och gått från planerings- och policyfas till test- och genomförandefas. För ett mer effektivt genomförande bedöms att den befintliga samverkan behöver utvecklas, där fler berörda aktörer bör inkluderas. Vidare behövs en ökad grön upphandling, där offentlig sektor effektivt kan stärka efterfrågan och ställa krav på exempelvis elfordon i offentliga upphandlingar av fordon och transporttjänster.

Utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor:**Exempel från 26 identifierade insatser:**

Nätverket för regionala stadskärnor / SmartEdge / ÖMS-nodstadsuppdraget / Uppdaterad näringslivsstatistik i de regionala stadskärnorna / Forum för regionplanering / Bebyggelseutveckling i kollektivtrafikhärlägen / Bikeable city – Barkarby / Vision Kista 5.0 / ÅVS Bytespunkt Flemingsberg / Arninge Resecenter / EKLIPS / Statsmiljöavtal

Det sker många insatser rörande flera av de regionala stadskärnorna, särskilt i kommunerna. Ett samlat och systematiskt arbetssätt krävs för ökat genomslag och effekt. Arbetet med att utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor behöver stärkas för att få en ytterligare kraftsamling i det korta perspektivet och därmed bidra till att nå de regionala målen i RUF5 2050.